

Zavičaj

Dr. Salih Kulenović:

“Gornja Orahovica - različita etnološka građa”

Fikret Ahmetbašić:

“Iza Sokola, Prijeko Brdo”

Jasmin Mulabdić, Fuad Alić:

“Gračanički vodovod - sistem koji ima budućnost”

Fuad Alić:

“Termomineralne i mineralne vode na području općine Gračanica i mogućnosti njihovog korištenja”

Omer Hamzić:

“Mala preduzeća, velika šansa - primjer gračanički”

Dr. Salih KULENOVIĆ

Različita etnološka građa sa područja Gračanice

Gornja Orahovica¹

Položaj i tip naselja

Gornja Orahovica se nalazi sjeverno od Donje Orahovice na udaljenosti od oko 3 - 4 kilometra. Po površini, ovo je dosta veliko naselje. Nastalo je na nekadašnjim krčevinama, a prema Cvijićevoj tipologiji može se svrstati u starovlaški tip naselja.²

Porijeklo stanovništva

Današnje stanovništvo Gornje Orahovice živi u 11 zaselaka koji su smješteni uglavnom po kosama, odnosno grebenima tog terena. Ovom prilikom iznijemo podatke o porodicama koje žive po zaseocima, zatim ćemo dati podatke o broju kuća u austrougarskom periodu (prva cifra u zagradi), periodu između dva svjetska rata (druga cifra u zagradi) i danas (treća cifra u zagra-

¹ Rad je napisan 1984. godine

² Jovan Cvijić, *Balkansko poluostrvo i južnoslovenske zemlje*, knj. 1, Beograd, 1922., str. 322.

di), kao i podatke o porijeklu stanovništva tih zaselaka, a na osnovu onoga što smo zabilježili od kazivača.³

Danas u ovom naselju postoje sljedeći zaseoci: Džafići, Husići, Mehinbašići, Birko-
vac, Avdići, Hasanovići, Dobrnjići, Džinići, Mehići, Mujići i Gazibegovići.

Džafići: Ovdje žive: Džafići (6 k, 6-7 k, 33 k), Džinići (? k, 1 k, 1 k) i Tursunovići (1 k danas).

Džafići su iz Vranovića. Prema kazivanju Latifa Džafića, ovdje se doselio neki Džaf, ali se ne zna kada bi to moglo biti.

O porijeklu Džinića nismo ništa mogli saznati, izuzev da su na mjestu gdje oni sada žive, nekada živjeli Murathodžići.

Domaćin porodice Tursunović ovdje se doselio poslije II svjetskog rata iz Seone (srebrenička opština); ovdje kupio zemlju i tu ostao.

Husići: U ovom zaseoku nastanjeni su: Husići (3 k, 3 k, 5 k), Muratovići (2 k, 4 k, 18 k), Ravkići (2 k, 3 k, 10 k), Zahirovići (5 k, 4 k, 5 k), Ferhatovići (2 k, 4 k, 4 k), Nurikići (1 k danas), Mulabdići (1 k, 1 k, 3 k), Šakušići (-, 1 k, 1 k), Čorbići (-, 1 k, 3 k) i Dedići.

O porijeklu Husića nismo ništa doznali, ali ipak smo zaključili da su stariji od Muratovića. Prema kazivanjima Murata Muratovića, rođ. 1910. godine, Muratovići su se prezivali Husići. Njihov djed ih je preveo na ovo današnje prezime. "Sad su se izrodili, skoro da i nisu u rodstvu", pa se međusobno žene i udaju.

Ravkići su porijeklom iz Čekanića, ali nismo utvrdili kada su se doselili u Gornju Orahovicu.

Ferhatovići su se doselili iz Murathodžića za vrijeme austrougarske uprave.

Nurikići su porijeklom iz Vranovića; poslije II svjetskog rata domaćin ove porodice "došao ženi u kuću" i tu ostao.

Mulabdići su iz Brezika kod Dobrnje; mati im se preudala u Čekaniće i sa sobom dovela dva sina, od kojih je jedan došao u najam kod Zahirovića.

Predak porodice Šakušić je porijeklom iz Malešića. Majka pretka ove porodice ovdje se preudala za vrijeme austrougarske uprave i dovela ga kao dijete.

³ Ovom prilikom najljepše se zahvaljujem kazivačima: Mujić Mustafi, rođ. 1903, Dažić Ibrahimu, rođ. 1923, Muratović Muratu, rođ. 1910, Mehinbašić Mehmedu, rođ. 1903, Merdanović Ibrahimu, rođ. 1922, Mehinbašić Ahmetu, rođ. 1903, Mehinbašić Huseinu, rođ. 1912, Hodžić Šabanu, rođ. 1914, Subašić Abdulahu, rođ. 1922, Mujić Sulji, rođ. 1915. i Gazibegović Hrustembegu, rođ. 1899. Osim navedenih kazivača, posebnu zahvalnost dugujem Mujić Himzi, Mujić Džemi, Mujić Mehmedu, direktoru Osnovne škole, i Sulji Kariću, matičaru, koji su mi omogućili da kontaktiram sa što više informanata.

Čorbići su iz zaseoka Mujića. Domaćin ove porodice oženio se iz ovog zaseoka i tu ostao.

Dedići su porijeklom iz Škahovice, ali se ne zna kada su se tu doselili. Iz Škahovice su i Smajići. Ova porodica je "zamrla".

Mehinbašići: Ovdje su nastanjeni Mehinbašići (7 k, 9 k, 19 k) i Salihbašići (1 k danas).

Prema očuvanoj tradiciji, Mehinbašići su se ovdje, vjerovatno, doselili u drugoj polovini 18. vijeka, a porijeklom su iz Pribave. U Pribavi su se prezivali Sprečići. Ovdje su se naselili zbog toga što je u to vrijeme tamo bila "mubareći bola", kuga, pa su od nje pobjegli.

Salihbašići su porijeklom iz Sladne. Domaćin ove porodice došao je "na ženevinu", ženino imanje.

Birkovac: Ovo je novi zaselak sa oko 20-tak kuća. Prije II svjetskog rata ovdje su bile samo dvije porodice i to Djedovići, koji su porijeklom iz Čekanića (srebrenička opština) i Ferhatovići. Poslije II svjetskog rata tu su se naselili: Mehinbašići (12 k), Muratovići (5-6 k), Ferhatovići (2 k) i Djedovići (1 k).

Avdići: U ovom zaseoku nastanjeni su: Mujići (1 k, 3 k, 6 k), Mehinbašići (2 k, 6-7 k, 2 k), Ahmeljići (2 k, 2 k, 5 k), Mujkanovići (3 k, 3 k, 5 k) i Okići (1 k danas).

Mujići su najveći rod u Gornjoj Orahovici, a o njima će biti riječi kada budemo govorili o stanovništvu tog zaseoka. Ovi Mujići se zovu još i Šerifovići, a u Avdiće su se doselili prije 120 godina.

O porijeklu Mehinbašića nismo mogli ništa saznati, jer se o njima nije održala tradicija. Prema saopštenju Mehinbašić Huseina, rođ. 1912. godine, njegov rod nije ni u kakvom srodstvu sa prezimenjacima iz Mehinbašića, koje narod ovog kraja zove još i Sprečama.

Ahmeljići su vjerovatno porijeklom iz Seone, ali se ne zna kada su se doselili na područje Gornje Orahovice.

Mujkanovići su se doselili iz zaseoka Mehići, negdje pred kraj turske uprave.

Okići su porijeklom iz Sladne. Domaćin ove porodice kao dijete došao je u kuću Mujić Latifa, koji ga je usvojio jer nije imao djece.

U ovom zaseoku živjeli su još i Vejzovići i Džinići. Prema pretpostavkama starijih kazivača, biće da su se Vejzovići prvi naselili u ovaj zaselak, ali kako nisu imali djece, familija je "zamrla". Njihovo imanje je naslijedio Buljubašić Mustafa, kojeg su kao dječaka doveli iz Brda (područje Seone). Prije 10-tak godina on je prodao imanje i naselio se u Pribavu.

Husamovići: Ovdje su nastanjeni Husamovići (2 k, 1 k, 1 k), Okići (2 k, 9 k, 10 k) i Mehinbašići (1 k danas).

Husamovići su ovdje "starina", a Okići su se doselili iz Sladne prije 100 godina. Mehinbašići su iz istoimenog zaseoka, a ovdje se 1927. godine doselio Mehinbašić Ahmet.

Kako se vidi, Husamovići su ovdje najstariji, a danas su malobrojni zbog toga što su se odavno počeli raseljavati. Najviše ih ima u Pribavi.

Dobrnjići: U ovom zaseoku nastanjeni su Dobrnjići (2 k, 2 k, 21 k), Mujkanovići i Nurikići (1 k, 1 k, 1 k).

Dobrnjići su se ovdje naselili još za vrijeme turske uprave, a porijeklom su iz Doboja.

Mujkanovići su porijeklom iz Donje Orahovice, a ovdje su se naselili negdje pred kraj turske uprave. Prema očuvanoj tradiciji, ova porodica po ženskoj liniji vodi porijeklo od Dobrnjića. Iz ove porodice udala se jedna žena u Donju Orahovicu da bi kasnije zajedno sa mužem došla na očevo imanje.

Nurikići su porijeklom iz Vranovića, a ovdje su došli za vrijeme austrougarske uprave.

Džinići: Ovdje su nastanjeni Merdanovići, Hodžići (3 k, 3 k, 5 k), Subašići (4 k, 3 k, 5 k), Mujići (1 k, 2 k, 4 k).

Merdanovići su se ranije prezivali Džinići. Jedan od predaka ove porodice za vrijeme turske uprave družio se sa Muradbegom Merdanovićem, pa je iz ljubavi prema svom drugu i sebi dao to prezime.

Mujići su iz istoimenog zaseoka, Džinići su iz Džafića, a o porijeklu Hodžića i Subašića nismo ništa mogli pouzdanije saznati.

Mehići: U ovom zaseoku nastanjeni su Mehići (9 k, 5 k, 5 k), Brguljaci (1 k danas), Djedovići (1 k danas), Subašići (-, 1 k, 1 k), Mehanovići (1 k danas) i Mujići (4 k, 8 k, 18 k).

Mehići su porijeklom iz Pribave, ali se ne zna vrijeme njihovog doseljenja.

Brguljaci su iz Brđana. Domaćin ove porodice naselio se ovdje prije 20-tak godina.

Djedovići su iz Čekanića. Domaćina ove porodice njegova mati dovela je kao dijete prije 40-tak godina.

Subašići su iz zaseoka Džinića, a doselili su se za vrijeme bivše (Kraljevine) Jugoslavije.

Mehići su iz Brđana. Predak ove porodice, negdje u vrijeme I svjetskog rata "ušao ženi u kuću", oženio se i tu ostao. Ova porodica u zadnje vrijeme odavde se raseljava.

Osmići su iz Moranjaka. Domaćin ove porodice došao "na ženevinu", ženino imanje i tu ostao.

Mehanovići su porijeklom iz Donje Lohinje, a ovdje su se naselili za vrijeme bivše (Kraljevine) Jugoslavije.

Mujići zvani Hasanovići došli su iz istoimenog zaseoka, a ovdje su još od turske uprave.

Na kraju, napomenimo da su sve do pred II svjetski rat u ovom zaseoku živjeli Suljagići. Po njima se tako i ovaj zaseok zvao. Ova porodica je, međutim, "zamrla".

Mujići: Ovo je najmnogobrojniji zaselak u Gronjoj Orahovici u kojem je nastanjen istoimeni rod (20 k, 45-50 k, oko 80 k).

Prema očuvanoj tradiciji, Mujići su porijeklom iz Brke, a ovdje su se naselili za vrijeme turske uprave. Po predanju, ovdje se naselio neki H. Huso, koji je sa sobom doveo ženu i četiri sina. Nakon izvjesnog vremena od kuge mu je stradala čitava porodica. Poslije se ponovo oženio i imao četiri sina: Aliju, Hasana, Mustafu i Sulju, od kojih su kasnije postali Mujići - Alići, Mujići - Hasanovići, Mujići - Mustafići i Mujići - Suljići.

Gazibegovići: U ovom zaseoku nastanjeni su Gazibegovići (6 k, 22 k, 14 k), Mujići (7 k danas), Spahići (1 k danas), Hodžići (1 k danas), Brguljaci (2 k, 4 k, 3 k) i Mekići (1 k danas).

Gazibegovići su odnekud doselili za vrijeme turske uprave, ali se pouzdano ne zna odakle su i kada je to bilo. Prema kazivanjima Hruste Gazibegovića, rođenog 1899. godine, jedna porodica sa ovakvim prezimenom naselila se u Goražde, druga u Prnjavor kod Kalesije, treća u Bijeljini i četvrta ovdje. Vjerovatno su to bila četiri brata koji su odnekud došli i nastanili se u navedenim mjestima.

Mujići su se prije 10-tak godina doselili iz istoimenog zaseoka; ovdje su kupili zemljište od Gazibegovića.

Spahići i Mekići su došli iz Brđana, a Hodžići su iz Džinića. Domaćin ove porodice prije 15-tak godina doselio se "na ženevinu", ženino imanje.

Brguljaci su iz Brgula, a ovdje su još od turske uprave.

Brđani: U ovom zaseoku nastanjeni su Mekići (5 k, 6 k, 14 k), Spahići (3 k, 11 k, 14 k) i Mrkonjići (2 k, 4 k, 5 k). O porijeklu ovih porodica nismo ništa saznali jer se o njima nije održala tradicija.

Prikupljeni etnološki podaci o porijeklu stanovništva u Gornjoj Orahovici govore nam o unutrašnjim preseljavanjima iz zaseoka u zaseok, pojedinačnim doseljavanjima iz Donje Orahovice i Pribave, zatim iz brdovitijih krajeva srebreničke opštine kao i drugih naselja sjeveroistočne Bosne. Kazivanja o porijeklu su dosta neodređena i to naročito ona koja se odnose na vrijeme doseljavanja.

Mi znamo, na osnovu istorijskih činjenica, da su Orahovicu u prvoj polovini 16. vijeka naselili vlasii. Šta je dalje bilo sa ovim stanovništvom, mi to ne znamo. Vjerovatno su otišli dalje ili su nestali za vrijeme haranja kuge. Kasnije se u tako opustošene krajeve naseljavalo novo stanovništvo.

Vjerovatno je kuga ovim krajem za vrijeme Turske harala bar nekoliko puta. Na to nas upućuju kazivanja Mehinbašića - Spreča, koji su pobjegli od "mubareći bolje" iz Pribave u brdovitiju Gornju Orahovicu ili kazivanja Mujića o doseljenom pretku H. Husi, koji je sa svojim sibijanom⁴ iz samog naselja pobjegao u šumu zvano Kosa i tu živio u kolibi sve dok kuga nije prošla.

O doseljavanjima muslimanskog stanovništva u ovo naselje iz prekosavskih zemalja u turskom periodu nemamo podataka, niti

smo ispitujući porijeklo porodica, saznali da se neko doselio iz tih krajeva kao što ćemo to vidjeti u Stjepan Polju i Malešićima. Možda su ipak neke od današnjih porodica u Gornjoj Orahovici porijeklom iz Budima. Na to nas upućuje jedna

Muški uzglavni nišan u groblju Kapenjak u G. Orahovici (snimak: S. Kulenović 1983.)

legenda koja govori o postanku svatovskog groblja u šumi Predovac koja se nalazi u neposrednoj blizini zaseoka Džafića. Prema legedni, u tom groblju su sahranjene nekakve Budimlje koje su pomrle od gladi.⁵

Iz prikupljenih podataka uočavaju se i novija migratorna kretanja koja su usmjerena ka Gračanici (naseljavanje u Pribavu), uslovljena ekonomskim razlozima.

⁴ A. Škaljić, *Turcizmi u srpskohrvatskom-hrvatskosrpskom jeziku*, "Svjetlost", Sarajevo, 1973. godine, pod 9, strana 562; sibijan m (ar) nedorasta djeca, nedorasta kućna čeljad.

⁵ U Predovcu na lokalitetu Blagalište nalazi se nekoliko polomljenih nišana, a pokraj seoskog puta koji tuda prolazi nalazi se jedna kamena ploča pravougaone osnove, dimenzija 200 × 100 × 20 cm, uokvirena sa dvije bočne strane kamenim gredama koje na sebi imaju jedno koritasto udubljenje u koje se stavlja novac radi "sadake".

Groblja

Kao i u drugim selima gračaničke opštine nastanjenim muslimanskim stanovništvom i u Gornjoj Orahovici postoji dosta manjih grobalja. Karakteristično je da skoro svaki zaselak ima svoje groblje, pa čak i više grobalja.

U Džafićima postoje dva groblja: Utrina, površine 1 dulum i Murathodžića groblje, na kojem se nalazi pokoji nišan. Na Utrini se sahranjuju svi Džafići izuzev Šehdanovića, koji se sahranjuju u svojoj zemlji.

U Husićima postoje takođe dva groblja i to jedno na lokalitetu Kosica, površine 5 dulumu u kojem se sahranjuju umrli iz istoimenog zaseoka i drugo na lokalitetu Torina, površine 4 dulumu, u kojem se sahranjuju umrli iz zaseoka Mehinbašića.

U groblju Kapenjak sahranjuju se žitelji Avdića. Prema kazivanjima, ovdje su se prvi počeli sahranjivati Vejzovići.

U groblju koje se nalazi na lokalitetu Brdo (površine oko 4 dulumu) sahranjuju se umrli iz zaseoka Dobrnjića. Osim njih ovdje se sahranjuju i Mujakovići.

Husamovića groblje ima površinu od oko 1 dulum. U ovom groblju sahranjuju se Okići i Husamovići, a nakon završetka II svjetskog rata, tu su se počeli sahranjivati i Smajići i Djedovići.

U Mujića groblju (površine od oko 4 dulumu) sahranjuju se Mujići i Gazibegovići.

Od manjih grobalja u Gornjoj Orahovici, pomenimo Mehića groblje (površine oko 750 m²) i Suljića groblje (površine oko 500 m²).

Navedena groblja, izuzev onog u Murathodžićima, su aktivna.

Od starih grobalja za koje mještani ne pamte da se u njih neko od današnjih žitelja Gornje Orahovice sahranjivao, osim onog u Blagalištu, postoji još jedno koje se nalazi u njivi zvanoj Greblje. U Greblju se i danas nalazi nekoliko starih nišana, a prema kazivanjima, sve do pred II svjetski rat tu je bilo oko 25-30 kamenih ploča koje su bile iste po obliku kao i one na Blagalištu. Ovdje se takođe ostavljala sadaka.⁶ Ploče je "porovio", iskopao Alija Mujić.

Na kraju, kažimo i to da su nadgrobne spomenike stanovnici iz Gornje Orahovice naručivali u Babunovićima (srebrenička opština). Istina, bio je i jedan domaći majstor, koji se počeo baviti izradom nadgrobnika, ali su oni bili lošeg kvaliteta.

Tradicionalno narodno privređivanje

U nedostatku vremena, u ovom naselju nismo se detaljnije upuštali u prikupljanje građe o tradicionalnim narodnom privređivanju. Stoga će ovdje biti govora samo o onome što smo u datom trenutku uočili, obilazeći teren.

Osnovno zanimanje stanovništva u prošlosti bila je zemljoradnja, stočarstvo i voćarstvo.

U ovom području najzastupljenije vrste zemljišta su "sionica" i "prahilja".

Nazivi njiva

Najčešći nazivi za njive su: Selišta, Grebačica, Dolovi, Prosje, Lipovac, Salkovica, Potkućnica, Oručeve njive, Gudure, Pleć, Selnice, Čelinjak, Mašala, Luke, Vinjišta, Gajevi, Salibašići, Žežulja, Brezovače, Strane, Desetci, Jurovina, Murathodžići, Krčevine i dr.

⁶ A. Škaljić, *Navedeno djelo pod 9, strana 450; sadaka f(ar) milostinja.*

Čelinjak, Mašala, Luke, Vinjišta, Gajevi, Salibašići, Žežulja, Brezovače, Strane, Desetci, Jurovina, Murathodžići, Krčevine i dr.

Zemljoradnja

Od ratarskih kultura, ovdje se najviše uzgaja kukuruz i pšenica, a ranije još i zob i ječam.

Stočarstvo je u opadanju. Danas drže po koje goveče, konja i po nekoliko ovaca.

Voćarstvo

Nekada je ovdje bilo dosta voćnih stabala šljive, jabuka, krušaka, trešanja i u nešto manjem broju oraha. Danas je broj voćnih stabala u opadanju. Prema podacima dobijenim od kazivača, ovoj pojavi treba tražiti uzrok u nebrizi domaćina, a i u klimatskim faktorima. Naime, opšta je pojava da se u posljednje vrijeme voćna stabla suše.

Od šljiva najzastupljenije su "madžarice" koje se, kad dospiju, uglavnom suše u "pušnicama". Gornja Orahovica je bila poznata po proizvodnji suhih šljiva. Još za vrijeme turske uprave transportovali su je konjima u Brčko, a prodavali su je i u Gračanici. Osim toga, od šljive spravljaju i rakiju. Prema dobijenim podacima, ovdje se rakija pekla još za vrijeme I svjetskog rata, što je rijetkost za naselja nastanjena muslimanskim stanovništvom.

Ovdje se uzgaja i nekoliko sorti jabuka kao što su "samoniklice", "kanjiške", "mehinbašićke", "senabije" i druge. Od soka "samoniklica" spravljaju se pekmez.

Ovdje su dobro uspijevale i kruške. Ima ih više sorti, a najzastupljenije su "batve", "karamuti", "bošnjakuše", "kolačuše", "mesnjače", "sjerkovače", "takiše", "ječmenke" i druge.

Najzastupljenije sorte trešanja su: "crvena ašlama", "bjelice", "gračanke", "hruštovi", "srebre" i "karašlame".

Stabla oraha su odavno prorijeđena. Još prije II svjetskog rata sjekli su ih i prodavali. Od sorti oraha, najzastupljeniji su bili "koštunjci" i "marunjci". Prema kazivanjima, plodovi "marunjaka" bili su veliki kao fildžani.

Torkulja: Ovdje se, kao i u čitavom gračaničkom području, za cijedenje soka iz jabuka i krušaka upotrebljavala torkulja. Ova sp-

Cardaklija na podrum u Gornjoj Orahovici (snimak: S. Kulenović 1983.)

rava radi na principu zavrtnja, a izrađuje se od "trešnjovine" i "bukovine". Sastoji se iz slijedećih dijelova: 1. "dva roga" ili "drvena zavrtnja"; 2. "dvije loze", vertikalni stubovi koji su ugrađeni u postolje; 3. "blanje", postolja; 4. "žečke", prostora oivičenog sa 4 daske u koje se stavlja "kom"; 5. "jarma", poprečne daske koja spaja "loze" i 6. "zadnja", oblog drveta koji potiskuje "jaram" okretanjem "rogova". Kad se u "žečku" stavi

“kom”, on se pritisne daskom, a između te daske i “jarma” stavi se “zadanj” koji okretanjem “rogova” vrši pritisak na dasku u “žečki”, te se na taj način cijedi jabukov sok.

Jabuke i kruške se prije cijedenja “tuku u drvenom teknetu” pomoću “drvenog tucala” koje je okačeno na savitljivo dugačko drvo. To drvo s jedne strane stoji na “sohi”, a s druge strane je fiksirano za zemlju.

Opisani tip torkulje karakterističan je za čitavo gračaničko područje, a prema svojoj konstrukciji najbližnja je torkulji iz Glogove kod Srebrenice.

Starinska arhitektura

U Gornjoj Orahovici je tip kuće kao i njene razvojne karakteristike, isti kao i u Stjepan Polju i Sokolu. Stoga o tipu kuće i njenim karakteristikama ovdje nećemo detaljno raspravljati, jer će o tome biti riječi u razmatranju ove problematike u Stjepan Polju. Prema prikupljenim podacima na terenu i ovdje je prvobitno bila zastupljena prizemna dvodjelna šeperuša koja se vremenom razvijala u višedjelnu. Kasnije su ove kuće građene i na podrum, a onda su im dograđivani i čardaci među rogovima. Takve kuće su se ovdje nazivale “birkatnice”. Kuću sa čardakom među rogovima zamjenjuje “čardaklija” koja se ovdje počela graditi od 1922. godine, a po uzoru na gradsku kuću.

Od prostorija, višedjelne kuće imale su, isto kao i u Stjepan Polju, “kuću” u sredini i sa strane po jednu sobu.

Čardaklije su se takođe gradile na podrum. Iznad podruma, od prostorija su imale: “kuću”, sobu i dvije sobice, a na spratu “pričardak”, “čardak” i dva “čardačića”. Građevinski materijal za izgradnju seoskih kuća bio je isti kao i u Stjepan Polju i Sokolu.

Na kraju, kažimo i to da su danas u Gornjoj Orahovici izgrađene nove kuće kao i u gradu. Čardaklije su gotovo nestale, a prilikom naših istraživanja našli smo samo jednu koja je bila vlasništvo Mujić Ševala.

Sporedne zgrade: Od sporednih zgrada skoro svako domaćinstvo je imalo “hudžeru”, hambar, koš za kukuruz, pušnicu i drugo.

S obzirom na to da se ovdje dosta uzgajalo voće, pušnice su se gradile s više ljesa. Obično su bile “šestoljesne”, sa šest ljesa. U jednoj takvoj pušnici u toku 24 sata može se osušiti 440 kg sirove šljive, a od te količine dobije se oko 60 kg suhih šljiva.

Narodna nošnja

Starinska nošnja u Gornjoj Orahovici je ista kao i kod stanovnika Stjepan Polja i Sokola, a s pravom se može reći da je ona bila takva i u drugim selima gračaničke opštine nastanjenim muslimanskim stanovništvom.

Starinska nošnja je danas potpuno izobičana. Umjesto dugih lanenih košulja i gaća, starije i srednjovječne žene nose dimije i bluže, a muškarci konfekcijsku odjeću. Izuzetak čine starci koji još uvijek nose po koji starinski odjevni predmet kao što su šarvale, kôporan, kapa “bjelica” obmotana sarukom⁷ itd.

Na kraju, napomenimo i to da su u ovom naselju živjele i begovske porodice čija se nošnja razlikovala od ostalih. Oni su nosili skupocjene starinske haljetke, bogato ukrašene, a kupovali su ih od terzija u gradovima. Njihove žene su se takođe bolje nosile od ostalih.

⁷ A. Škaljić, Navedeno djelo pod 9, strana 550; saruk m (tur) zavoj oko kape, čalma.

*Mlin na potoku Birkovac u G.
Orahovici (snimak: S. Kulenović 1983.)*

ina koja se dalje dorađuje pod "trlicom" - da se "pozder" istjera. Trlica se sastoji iz "troca" (gornji dio) koji je sveden kao oštrica noža i "tekmeta", donjeg dijela na kojeg se stavlja kudolja ili lan. "Trlicom" se radi tako što se "trocom" udara po kudolji.

Još nekoliko podataka o Gornjoj Orahovici

Danas ovo naselje sasvim drugačije izgleda nego prije. Nove kuće niču skoro u svim zaseocima. U selu se nalazi moderno opremljena osmogodišnja škola, matični ured i 3 prodavnice mješovite robe.

U zaseoku Mujićima mještani su podigli lijep spomenik u znak zahvalnost svim palim borcima i jedinicama NOVJ koje su vodile borbe na ovom području.

Mještani su zajedničkom akcijom asfaltirali put od Donje Orahovice do ovog naselja. Stoga imaju redovnu autobusku liniju s Gračanicom, gdje im djeca pohađaju škole srednjeg usmjerenog obrazovanja.